Bức ảnh Bác Hồ sửa kiếm: HỌ LÀ NHỮNG AI VÀ HIỆN Ở ĐÂU?

Thanh Tâm Hằng *

Bức ảnh "Bác Hồ sửa kiếm" chụp ngày 14 tháng 12 năm 1961 trên sân trường Trung cấp Thể dục thể thao trung ương lúc Bác về thăm, đã trở thành tài sản vô giá không chỉ của riêng Nhà trường. Bức ảnh quý báu này được phóng to treo trang trọng ở nhiều Sở TDTT, trường đại học, một số huyện, công ty, doanh nghiệp. Bức ảnh do đoàn cán bộ TDTT nguyên là học sinh khóa TC2 được chụp ảnh với Bác ngày lịch sử ấy đến giao lưu, kể chuyện "Bác Hồ với thể dục thể thao". Những người được Bác trực tiếp hướng dẫn, sửa cách cầm kiếm hôm đó là ai? Sau gần nửa thế kỷ cống hiến cho Ngành TDTT hiện tại bây giờ họ ở đâu?

Xin nói thêm: Bức ảnh "Bác Hồ sửa kiếm" đã được Ủy ban Olympic Việt Nam chọn là 1 trong 5 kỷ vật đưa vào Viện Bảo tàng Thể thao Châu Á ở thủ đô Kuoet. Hoạt động Thể thao Châu Á đặt ra nguyên tắc không trưng bày ảnh mà chỉ hiện vật, kỷ vật. Bức ảnh "Bác Hồ sửa kiếm" là hiện vật quý nói về danh nhân văn hóa thế giới Hồ Chí Minh với thể thao.

Trên bức tường đá bằng ngọc bích sang trọng trong bảo tàng, kỷ vật này chiếm vị trí trang trọng nhất. Theo Chánh văn phòng Olympic Việt Nam Lý Gia Thanh, người có mặt trong buổi lế cắt băng khánh thành Bảo tàng ngày 23 thánh 3 năm 2001. Rất nhiều quan chức các chính phủ, Bộ Thể thao-Thanh niên, Ủy ban TDTT của 48 quốc gia Châu Á đã đến chiêm ngưỡng và đứng chụp ảnh lưu niệm. Họ cho rằng, đây là một hạnh phúc trong cuộc đời hoạt động TDTT có dịp may mắn tiếp cận với danh nhân văn hóa Hồ Chí Minh.

Ngày ra đời bức ảnh là tháng Mười hai năm Tân Sửu (1961). Hoàn cảnh chụp bức ảnh: 500 học sinh khóa TC2 đang hồ hởi nỗ lực tập các bài võ dân tộc để chuẩn bị cho một chương trình đồng diễn đặc biệt trên sân vận động Hàng Đẫy Hà Nội vào chiều 1 Tết Nhâm Dần (1962), đón Quốc trưởng Nôrôđôm Sihanúc cùng phái đoàn hoàng gia Vương quốc Campuchia sang thăm và ăn tết dân tộc cổ truyền Việt Nam.

Khi bài đồng diễn kiếm kết thúc lần thứ nhất, Bác ân cần bước tới hàng đầu và nhận xét, đại ý rằng: "Khi làm động tác đánh kiếm mắt chưa dõi theo mũi kiếm. Cầm đốc kiếm có cháu nắm chưa được chặt. Vì thế khi đánh kiếm sẽ không chuẩn, không mạnh!". Bác quay sang thầy giáo Sáu Na, cùng mọi người lại gần để nghe Bác giảng giải.

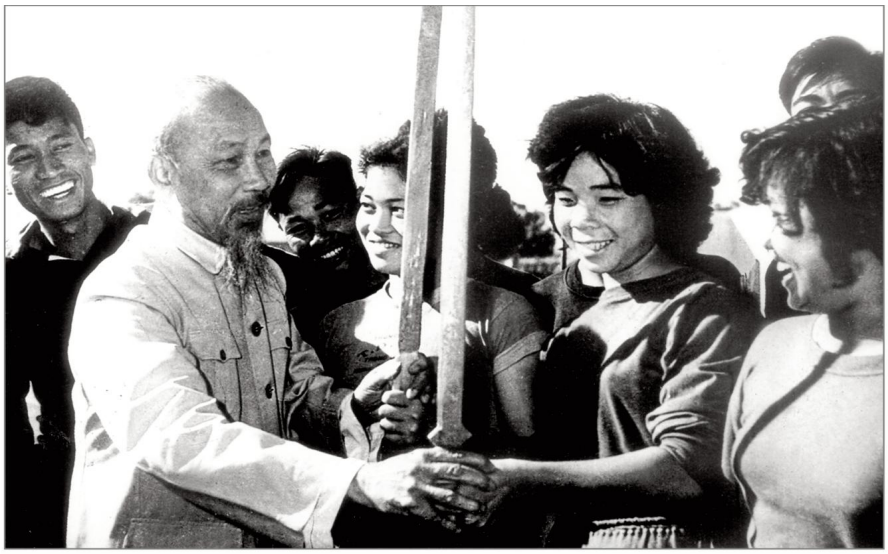
Khuôn hình do nhà nhiếp ảnh lấy chỉ có Bác và một số học sinh. Chung quanh quây quần bên Bác là cả mấy trăm học sinh chăm chú lắng nghe lời Bác chỉ dạy. Từ phải vào. Đó là:

- Nữ VĐV Điền kinh Đặng Mai Chinh, chuyên tu Điền kinh. Chị từng đi thi đấu môn ném lao nữ, giành huy chương vàng đại hội Điền kinh toàn miền Bắc. Khi ra trường, Mai Chinh về công tác tại quê là Ty TDTT Nam Định. Chị cũng là người gây dựng thành công phong trào Điền kinh 4 và 5 môn học sinh Nam Định từ giữa những năm 70 cho mãi đến các năm sau này. Sau ngày đất nước thống nhất, Mai Chinh tình nguyện vào công tác ở miền Tây Nam bộ; Là trưởng bộ môn Điền kinh Sở TDTT An Giang. Mai Chinh đã có công đầu tạo nên dàn VĐV Điền kinh mạnh rất xuất sắc ở An Giang. Nhiều người trở thành VĐV tiêu biểu toàn quốc trong hai thập kỷ 80, 90.

Chị nghỉ hưu và hiện nay ở một ngôi nhà đơn sơ thuộc quận Gò Vấp TPHCM. Lần trước Nhà trường đã hỗ trợ vé máy bay đi-về để mời Mai Chinh ra dự hội trường nhân kỷ niệm 45 năm ngày truyền thống 14 tháng 12 (1959-2004).

- Nữ sinh thứ hai là Lê Hồng Hải ở 48 phố

*Nhà báo, Cựu học sinh khóa 2, Trường Trung cấp TDTT Trung ương

Bác Hồ trực tiếp sửa động tác cầm kiếm cho sinh viên khi Người về thăm Trường Trung cấp TDTT Trung ương ngày 14 tháng 12 năm 1961
(Từ phải sang gồm: Đặng Mai Chinh; Lê Hồng Hải; Trần Thúy Mai; Bùi Ngọc Mỹ; Bùi Văn Thuộc)

Hàng Bài (Hà Nội) lúc sang trường học. Chị được Bác chỉ bảo cặn kẽ cách cầm đốc kiếm. Bàn tay phải Bác nắm trọn bàn tay trái của Hải lúc giữ đốc kiếm dựng thẳng. Sau này rời trường, Hồng Hải theo ngành xây dựng lên các khu công nghiệp Việt Trì, Cao Bằng… Hiện Hải đang ở cùng con trai, con gái, con rể, con dâu và ông chồng nguyên là cầu thủ bóng đá Hà Nội tại một con hẻm nhỏ ở đường Bạch Đằng, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội.

- Cô gái thứ ba, mắt chăm chăm nhìn Bác, miệng cười tươi đó là Trần Thúy Mai, chuyên tu Thể dục. Sau khi tốt nghiệp Thúy Mai được về công tác vùng mỏ Quảng Ninh cùng hơn 40 bạn đồng môn. Mai là 1 trong 8 cán bộ TDTT về mỏ Đèo Nai xây dựng phong trào "Công nhân khỏe để sản xuất nhiều than cho Tổ quốc". Trong trận chiến đấu đánh trả máy bay Mỹ trưa ngày 5-8-1964, Mai cùng Công, Tú, Minh, Đóa, Liễu, Nghĩa…có mặt trên trận địa bắn máy bay phản lực Mỹ. Một quả bom rơi trúng trận địa tự vệ Đèo Nai, Nguyễn Văn Nghĩa hy sinh lúc vừa tròn 22 tuổi. Sau đó Mai được chuyển về công tác tại Bộ Vật tư. Chị nghỉ hưu tại căn nhà nhỏ với "anh bộ đội hải quân" quây quần trong căn nhà nho nhỏ ở phường Chương Dương, Hoàn Kiếm, Hà Nội. Với tuổi 66, chị không còn như lúc vẫy vùng trên thảm thể dục tự do, trên xà lệch hay cầu thăng bằng hồi nào.

- Người có nụ cười tươi kề ngay vai phải Mai là anh Bùi Ngọc Mỹ, quê Diễn Châu, Nghệ An. Sau khi tốt nghiệp, Mỹ về công tác tại Ty TDTT Nghệ An rồi đi bộ đội năm 1967. Anh Mỹ hy sinh ở chiến trường Nam Bộ trong tổng tấn công Tết Mậu Thân 1968.

- Người ngoài cùng, ngay sáp kề vai trái Bác là anh Bùi Văn Thuộc. Nghe Bác chỉ dẫn cái sai lúc đánh kiếm, mọi người cùng cười bởi cách phê bình của Bác rất hóm hỉnh và tinh tế. Anh Thuộc là "trưởng đoàn" đưa 43 cán bộ TDTT tốt nghiệp khóa TC2 về tăng cường cho đất mỏ. Anh công tác tại Sở TDTT Quảng Ninh cho đến khi nghỉ hưu. Cả gia đình anh là một "Gia đình thể thao" mẫu mực. Hai cô con gái cầu thủ bóng chuyền nổi tiếng của Công ty May mặc Quảng Ninh. Cậu út là cầu thủ đội bóng đá Công an TPHCM một thời danh tiếng. Đã sang tuổi ngoại thất thập, anh chị Thuộc vẫn là cặp VĐV cầu lông người cao tuổi đánh đôi có hạng trong các lần giải Gia đình thể thao toàn quốc suốt 10 năm vừa qua..

Cách đây tròn 7 năm, tại dịp kỷ niệm 50 năm Ngày thành lập Trường, các anh, các chị được chụp ảnh với Bác ngày 14 tháng 12 ấy trên sân trường đã về trường họp mặt để cùng nhau ôn, nhớ lại lời Bác dạy, để báo cáo với Bác "Mỗi người cán bộ TDTT đã làm được những gì cho sự nghiệp TDTT đất nước mà Bác từng dày công gây dựng chăm sóc, chỉ bảo!".